

A close-up photograph of a hand holding a pen, writing on a checklist in a notebook. The checklist has several items, each preceded by a square checkbox. The items are partially visible and include 'Drive of...', 'Mo...', and another 'Drive'. The background is a blurred keyboard. The text is overlaid on the image in white, sans-serif font, enclosed in white rectangular boxes.

SCENARIUSZE
DO PRACY
Z UŻYTKOWNIKAMI
BIBLIOTEK

WIELOKULTUROWOŚĆ

WITAMY!

Autorka, opiekunka obszaru „Wielokulturowość”: Lena Rogowska

UCZESTNICZY:

Grupa osób przyjezdnych, np. uchodźców, imigrantów, studentów Erasmusa.

OPIS WARSZTATU:

Warsztat jest pomysłem na to, jak biblioteka może witać i oswajać miasto osobom nowoprzybyłym.

CELE:

Osoby uczestniczące:

- * poczują się mile widziane w nowym miejscu;
- * spotkają się ze sobą i zintegrują;
- * uzyskają praktyczne informacje o mieście, kraju i o życiu codziennym.

UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY:

Osoba prowadząca powinna móc się komunikować z uczestnikami we wspólnym języku. W przypadku braku takiej możliwości na warsztat można zaprosić tłumacza.

Osoba prowadząca warsztat powinna:

- * dysponować podstawowymi informacjami o grupie, z którą pracuje,
- * posiadać podstawową wiedzę wielokulturową,
- * posiadać umiejętności komunikacji międzykulturowej,

- * cechować się wrażliwością, otwartością i elastycznością,
- * dobrze znać, społeczność/miasto/miejscową kulturę i być w stanie o nich opowiedzieć.

METODY I FORMY PRACY:

- * Wykład,
- * Prezentacja wizualna,
- * Mała grupa dyskusyjna (do 5 osób),
- * Duża grupa dyskusyjna (powyżej 6 osób).

POMOCE EDUKACYJNE I NIEZBĘDNE MATERIAŁY:

Duże arkusze papieru, kredki, zakreślacze, taśma samoprzylepna, mapa miasta/okolicy.

MATERIAŁY EDUKACYJNE I DODATKOWE NOTATKI (DLA UCZESTNIKÓW):

Pakiet powitalny składający się z:

- * czytelnej mapy miasta/okolicy (z opisanymi ważnymi miejscami, jak sklepy, stowarzyszenia itp.),
- * informacji o systemie komunikacji miejskiej.

DODATKOWE ZASOBY, LINKI, MATERIAŁY EDUKACYJNE, POLECANA LITERATURA ITP.

Materiały edukacyjne opracowane w ramach projektu DIDEL

(obszar: Wielokulturowość):

Kompetencje wielokulturowe – materiał pomocny w przygotowaniu się do spotkania wielokulturowego.

Lokalna diagnoza – materiał, który pomoże ci poznać lokalne mniejszości i nawiązać z nimi kontakt.

Kultura – co to właściwie jest? – materiał pomocny w zrozumieniu roli kultury i jej wpływu na codzienne życie.

Relacje mniejszość - większość – materiał ten pomoże ci zrozumieć, jaką rolę odgrywasz w procesie integracji.

Różnice kulturowe – materiał ten jest pomocny w zrozumieniu różnic kulturowych; zawiera także wskazówki, jak radzić sobie z nimi podczas wielokulturowych spotkań.

Komunikacja międzykulturowa – materiał ten pomoże ci dobrze porozumieć się z grupą.

CZYNNIKI RYZYKA I WSKAZÓWKI, JAK UNIKNĄĆ PRZESZKÓD:

Głównym problemem w organizacji tego typu spotkań może być nawiązanie kontaktu się z adresatami wydarzenia i umożliwienie im wzięcia udziału w zajęciach. Uchodźcy lub członkowie innych mniejszości, ze względu na swoje wcześniejsze doświadczenia, mogą nie darzyć zaufaniem bibliotek (lub innych instytucji publicznych). Pomocne może się w tej sytuacji okazać nawiązanie współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami lub liderami mniejszości albo z osobami dwukulturowymi. Dobrym pomysłem może być realizacja warsztatów na zasadach partnerstwa – np. prowadzenie zajęć przez bibliotekarza wraz z przedstawicielem grupy mniejszościowej.

Barierą może być język. Jeśli prowadzisz warsztaty dwujęzyczne, pamiętaj o tłumaczeniu wszystkich przekazywanych treści. Dobrym pomysłem jest w tym przypadku przygotowanie dwujęzycznych instrukcji do ćwiczeń.

Osoby wywodzące się z różnych kontekstów kulturowych mogą się stosować do różnych norm i zasad dotyczących np. tego, jak i gdzie powinno się siedzieć, punktualności, kultury dyskusji etc. Czasem warto podzielić grupę pod względem płci i pracować osobno z kobietami i mężczyznami.

Podczas prowadzenia spotkań wielokulturowych ważne jest też zrozumienie tego, że uczestnicy mogą się czuć niepewnie. Pamiętaj, że nie musisz wszystkiego wiedzieć. Jeśli czegoś nie wiesz – pytaj. Traktuj przedstawicieli mniejszości jako swoich partnerów w badaniu różnorodności i wielokulturowości. Pamiętaj, że sytuacja uczestników spotkania może być trudna. Być może uciekali przed wojną, stracili rodziny, majątek. Być może nie chcieli opuszczać swojego kraju. Mogą doświadczać szoku kulturowego, czuć się zagubieni, a ich zachowania mogą ci się wydawać dziwne i nielogiczne. Nie wymagaj od nich wdzięczności za to, co robisz. Postaraj się, aby osoby uczestniczące czuły się komfortowo i swobodnie. Dołóż starań, żeby chciały wrócić do biblioteki!

PRZYKŁADOWY PROGRAM 130-MINUTOWEGO WARSZTATU

Czas	Nazwa aktywności	Potrzebne materiały
5 min	<p>Powitanie osób uczestniczących</p> <p>Powiedz kilka słów o tym, dlaczego się spotykacie.</p> <p>Upewnij się, że osoby cię rozumieją. Przypomnij wszystkim, jak długo potrwa spotkanie i jaki jest jego cel.</p> <p>Zapytaj osoby uczestniczące, czy mają pytania.</p>	Prezentacja multimedialna z podstawowymi informacjami o przedmiocie warsztatu.
15 min	<p>Wstęp i rozgrzewka</p> <p>Poproś osoby uczestniczące, aby przedstawiły się sobie w parach. Każda osoba ma na to minutę, mogą rozmawiać o tym, o czym chcą, i poruszać tematy, z którymi czują się komfortowo. Na przykład: skąd pochodzą, jak mają na imię, jaki jest ich zawód, ulubiony kolor, ulubiona potrawa, książka lub film, jaka muzyka im się podoba.</p> <p>Możesz sterować czasem, używając dzwonka lub bębenka.</p> <p>Po 2 minutach pary się zmieniają i każdy przedstawia się innej osobie.</p> <p>Ty także możesz uczestniczyć w ćwiczeniu.</p> <p>Po kilku zmianach par poproś osoby uczestniczące o powrót na miejsca.</p> <p><i>Komentarz: ten rodzaj przedstawiania się może mieć zastosowanie w sytuacjach, w których uczestnicy się nie znają i nie czują się komfortowo w sytuacjach publicznych, lub nie są przyzwyczajeni do występowania przed audytorium.</i></p> <p><i>Jeśli obawiasz się, że uczestnicy będą odczuwać trudności w mówieniu o sobie w parach, możesz</i></p>	slajdy, kartki post-it, małe pudełko,

	<p><i>zorganizować ten punkt spotkania inaczej: przygotuj arkusze papieru, na których zostaną zapisane pytania (jak masz na imię? skąd pochodzisz?, jaki jest twój ulubiony kolor itp.), a następnie poproś uczestników o wymienienie się tymi informacjami.</i></p> <p><i>Pytania, które zapiszesz na arkuszach, warto wcześniej skonsultować z przedstawicielem mniejszości.</i></p> <p>Kiedy wszyscy usiądą, poproś osoby uczestniczące o przedstawienie się na forum grupy – jak mają na imię i skąd pochodzą.</p> <p>Po przedstawieniu się możesz zapytać wszystkich o jeden gest, który kojarzy się im z ich kulturą. Na przykład: przywitanie, pokazanie, że wszystko w porządku, znak określający pieniądze albo gest przeprosin.</p> <p>Każdy po kolei wykonuje gest, a grupa odgaduje, co on oznacza.</p>	
60 min	<p>Mapa pierwszego wrażenia</p> <p>Poproś osoby uczestniczące o podzielenia się na małe grupy (3-5-osobowe).</p> <p>Możesz też dokonać podziału na grupy, prosząc osoby uczestniczące, aby wybrały z torby lub pudełka zdjęcia lokalnych budynków albo innych miejsc w mieście. Osoby, które wybrały to samo zdjęcie, zbierają się w jednej grupie. (5')</p> <p>Poproś osoby uczestniczące o narysowanie mapy miasta. Podkreśl, że celem jest narysowanie nie obiektywnej mapy, lecz mapy pierwszego wrażenia. Osoby uczestniczące mogą także używać metafor, rysując np. jaskinię smoka albo mury – jeśli tego typu elementy</p>	<ul style="list-style-type: none"> - torba/pudełko - wydrukowane zdjęcia budynków (3 do 5 różnych fotografii, każda wydrukowana 3-5 razy) - duże arkusze papieru, kredki, zakreślacze, taśma klejąca. - mapa - rzutnik

	<p>pokazują to, jak postrzega miasto. (15')</p> <p>Przymocujcie mapy do ściany, tak aby były widoczne dla każdego. Porównajcie je. Jakie są podobieństwa? Co je różni? Jakie obiekty na nich widzicie? Poprowadź dyskusję. (10')</p> <p>Następnie pokaż oficjalną mapę miasta. Możesz ją wyświetlić, używając rzutnika albo ekranu, I wręczyć każdemu papierową kopię.</p> <p>Opowiedz krótko o mieście. Opowiedz o rzeczach, które mogą zaciekać nowych przybyszy (stowarzyszenia, porady prawne, bezpłatne wydarzenia kulturalne i sportowe, system komunikacji miejskiej, sklepy itd.) i wskaż konkretne lokalizacje na mapie.</p> <p>Udziel podstawowych informacji o codziennym funkcjonowaniu w. Podziel się wskazówkami dotyczącymi codziennego funkcjonowanie i organizacji życia w mieście.</p> <p>Pomocne może się tu okazać pokazanie fotografii budynków danej instytucji – jeśli wiadomo, jak dany budynek wygląda, łatwiej go odszukać.</p> <p>Stwórz uczestnikom przestrzeń do zadawania pytań. Dopytaj, czego jeszcze chcieliby się dowiedzieć (nie tylko o mieście, ale także o kulturze, historii, kuchni, normach społecznych, edukacji etc.).</p> <p>Jeśli pojawiły się pytania wymagające więcej czasu, możesz je zapisać i zorganizować spotkanie uzupełniające dotyczące konkretnych tematów. (30')</p>	
10 min	Podsumuj spotkanie warsztatowe. Rozdaj pakiety powitalne.	

	<p>Poproś każdą osobę w kręgu o wypowiedź, co najbardziej zaintrygowało ją w czasie warsztatu.</p> <p>Podziękuj wszystkim za udział. Zaproś uczestników spotkania do zapisania się do biblioteki.</p> <p>Ten warsztat może być pierwszym z serii spotkań w bibliotece.</p> <p>Jeśli jesteś w stanie zorganizować kolejne spotkania, przedyskutuj z uczestnikami, co powinno być ich głównym tematem.</p> <p>Możesz także zorganizować wycieczkę po mieście z lokalnym przewodnikiem albo zaprosić przewodnika na następne spotkanie.</p>	
10 min	<p>Refleksje i zakończenie spotkania</p> <p>Uczestnicy dzielą się refleksjami na temat warsztatu. Osoba prowadząca podsumowuje spotkanie i podkreśla, że wszystkie pomysły zostaną wnikliwie przeanalizowane, a nowa przestrzeń i oferta pierwszych twórczych działań będą dostępne wkrótce.</p>	

DŹWIĘKI I ZAPACHY

Autorka, opiekunka obszaru „Wielokulturowość”: Lena Rogowska

UCZESTNICY:

Warsztat ma zastosowanie w pracy z wieloma grupami. Warto przeprowadzić go w grupie złożonej z osób pochodzących z różnych kręgów kulturowych.

Można go przeprowadzić np. podczas:

- * wielokulturowego spotkania z udziałem grupy lub grup mniejszościowych i grupy większościowej (z jednego lub większej liczby krajów);
- * spotkania w grupie imigrantów (z jednego lub większej liczby krajów) polegającego na uczeniu języka kraju, w którym obecnie mieszkają.

Podczas spotkania wielokulturowego celem spotkania będzie przede wszystkim integracja i pogłębianie wzajemnego zrozumienia. W drugim przypadku będzie to nauka języka i budowanie nowej tożsamości.

OPIS WARSZTATU:

Warsztat jest okazją do rozmowy o podobieństwach i różnicach. Doświadczanie zapachów i dźwięków jest wycinkiem kultury, który może nas wprowadzić w jej niuanse i w głąb. Podczas warsztatu rozmawiamy o różnicach, które mieszczą się na dole góry lodowej (więcej o górze lodowej – zobacz materiał edukacyjny *Kultura – co to właściwie jest?*). Poznajemy różne sposoby doświadczania rzeczywistości, różne normy kulturowe, różne hierarchie ważności, różny sposób opisu świata.

CELE:

Osoby uczestniczące będą miały okazję do:

- * integracji,
- * wymiany doświadczeń,
- * doświadczenia różnic i podobieństw w postrzeganiu miasta,
- * pogłębienia znajomości nowego języka,
- * refleksji nad swoją tożsamością (jako mieszkańców miasta), budowania poczucia przynależności i bycia częścią społeczności.

UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY:

Osoba prowadząca powinna móc się komunikować z uczestnikami we wspólnym języku.

W przypadku braku takiej możliwości na warsztatach można zaprosić tłumacza.

Osoba prowadząca warsztatach powinna:

- * dysponować podstawowymi informacjami o grupie, z którą pracuje,
- * posiadać podstawową wiedzę wielokulturową,
- * posiadać umiejętności komunikacji międzykulturowej,
- * cechować się wrażliwością, otwartością i elastycznością.

METODY I FORMY PRACY:

- * Wykład,
- * Dyskusja w małych grupach (do 5 osób),
- * Dyskusja w dużych grupach (powyżej 6 osób).

DODATKOWE ZASOBY, LINKI, MATERIAŁY EDUKACYJNE, POLECANA LITERATURA ITP.

Dlaczego zapachy i dźwięki?

Zapachy i dźwięki (podobnie jak smaki – pamiętacie magdalenki z książki „W poszukiwaniu straconego czasu” Marcela Prousta?) są mocno związane z pamięcią autobiograficzną i emocjami. Jest ich wokół nas tak wiele, że często nie zdajemy sobie sprawy z tego, że do nas docierają. Każdy z nas odbiera je inaczej. Rozmowa o nich daje możliwość dostrzeżenia nieoczywistych różnic

między nami i tego, co nas łączy. Dźwięki i zapachy są bardziej odległe od racjonalności i świadomości niż obrazy czy napisy.

Mówienie o nich pozwala osobom, które nie czują się artystami, tworzyć zajmujące opowieści, których inni słuchają z zainteresowaniem.

Materiały edukacyjne opracowane w ramach projektu DIDEL

(obszar: Wielokulturowość):

Kompetencje wielokulturowe – to materiał pomocny w przygotowaniu się do spotkania wielokulturowego. Lokalna diagnoza wielokulturowa – materiał ten pomoże ci poznać miejscowe mniejszości i skontaktować się z nimi.

Kultura – co to właściwie jest? – materiał pomocny w zrozumieniu roli kultury i jej wpływu na codzienne życie.

Relacje mniejszość - większość – materiał ten pomoże ci zrozumieć, jaką rolę odgrywasz w procesie integracji.

Różnice kulturowe – materiał ten jest pomocny w zrozumieniu różnic kulturowych; zawiera także wskazówki, jak radzić sobie z nimi podczas wielokulturowych spotkań.

Uważność – mindfulness – materiał ten pomoże ci w zrozumieniu, dlaczego budowanie wspólnej tożsamości jest ważnym aspektem procesu integracji.

Komunikacja międzykulturowa – materiał ten pomoże ci dobrze porozumieć się z grupą.

Dobrym pomysłem jest nagrywanie lub zapisywanie historii opowiedzianych w czasie warsztatu. Dodatkowo możesz też zorganizować np. wystawę, spektakl, pomyśleć o wydaniu powarsztatowej książki lub audiobooka. Pamiętaj, że osoby uczestniczące muszą wyrazić zgodę na nagranie – uzgodnij tę kwestię z grupą przed warsztatem.

Zainspiruj się:

Wystawa „Emocje w słoikach” powstała w wyniku serii warsztatów o zapachach i dźwiękach: www.praktycy.org/apk/emocjewsloikach/.

RYZIKO I POTENCJALNE BARIERY:

Podczas rozmowy o zapachach wraca wiele wspomnień. Bądź uważny i wyczulony na trudne emocje, które mogą się pojawić (smutek, nostalgia, tęsknota). Zwróć uwagę na atmosferę, upewnij się, że ludzie słuchają się nawzajem uważnie i z szacunkiem.

PRZYKŁADOWY PROGRAM 130-MINUTOWEGO WARSZTATU

Czas	Nazwa aktywności
5 min	Powitanie osób uczestniczących Powiedz kilka słów o tym, dlaczego się spotykacie. Przypomnij wszystkim, jak długo potrwa spotkanie i jaki jest jego cel. Zapytaj osoby uczestniczące, czy mają jakieś pytania.
10 min	Rozgrzewka Jeżeli osoby uczestniczące się nie znają, poproś o przedstawienie się – podanie imienia, kraju pochodzenia, zapytaj o ulubiony zapach. Jeśli osoby uczestniczące się znają, zapytaj jedynie o zapach.
65 min	Skojarzenia – dźwięki <ul style="list-style-type: none"> * Poproś osoby uczestniczące o stworzenie listy 7 dźwięków, które kojarzą im się z miastem, w którym obecnie mieszkają i zapisanie ich na kartce, * Podziel osoby uczestniczące na małe grupy (4-5 osób), w których będą rozmawiać o dźwiękach. Jeśli podczas opowiadania zostaną odnalezione nowe skojarzenia, grupa może je dodać do listy, * Kiedy każdy w grupie opowie swoje historie, poproś osoby uczestniczące o powrót do dużej grupy. Zapytaj, jakie dźwięki pojawiały się najczęściej. Czy rozpoznali każdy dźwięk, o którym mówili inni? Czy była mowa o dźwiękach nieprzyjemnych i tych miłych? Jeśli mieliby wybrać jeden, który byłby najbardziej reprezentatywny?

	<p>Skojarzenia - zapachy</p> <p>Powtórz powyższe trzy kroki, tym razem pytając o zapachy.</p> <p>Dyskusja</p> <p>Poprowadź dyskusję na temat miasta, w którym mieszkacie. Zapytaj osoby uczestniczące, czy czują się jego częścią – czy może czują przynależność do mniejszej części, jak dzielnica albo ulica? Spytaj, czy czują się mile widziani w różnych instytucjach, miejscach lub organizacjach w mieście. Czy są jakieś miejsca, w których czują się wykluczeni?</p> <p>Razem z uczestnikami przygotuj listę warunków, które powinny zostać spełnione, aby poczuli się mile widziani w mieście i jego różnych miejscach.</p> <p>Jakie warunki powinny zostać spełnione. Na liście mogą się znaleźć np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wstęp wolny, – szacunek i poczucie bezpieczeństwa, – brak nienawistnych napisów, – wiedza, jak się w danym miejscu zachować, – rozumienie znaków i tablic informacyjnych, – zrozumienie niepisanych zasad. <p>Zastanówcie się razem nad tym, na co możemy mieć wpływ, a co jest poza naszą kontrolą. Co możecie zmienić razem?</p> <p>Komentarz: zalecenia z listy można wykorzystać do planowania i przygotowywania działań społecznych oraz interwencji, które tworzą bardziej otwarte i integrujące się miasto.</p>
5 min	<p>Wnioski</p> <p>Poproś osoby uczestniczące, aby w kilku zdaniach opisały to, co było dla nich najważniejsze podczas warsztatu.</p>

SPOTKANIA LITERACKIE

Autorka: Silva Suhanenkova

Opiekunka obszaru „Wielokulturowość”: Lena Rogowska

UCZESTNICY:

Dorośli, młodzież (ze względu na luźniejszą atmosferę lepiej, jeśli spotkanie jest przewidziane dla grupy do 20 osób). Może to być spotkanie wielokulturowe lub grupy większościowej, która chciałaby poznać kulturę mniejszości. W tym przypadku konieczna jest komunikatywna znajomość języka, w którym mogą się porozumiewać wszyscy uczestnicy.

OPIS WARSZTATU:

Podczas spotkania mogą spojrzeć na daną kulturę przez pryzmat literatury (gatunek literacki jest wybierany przez przedstawicieli prezentowanej kultury). Odczytanie powieści/wiersza etc. w języku, w którym oryginalnie zostały stworzone, daje możliwość usłyszenia i poczucia danego języka. Analiza dzieła to z kolei możliwość wejrzenia w kulturę i zobaczenia, w jaki sposób myślimy lub piszemy i co jest dla nas istotne – to próba nawiązania międzykulturowego dialogu.

CELE:

Kluczem do komunikacji jest język. Tego typu spotkanie jest więc promocją kulturowej i językowej różnorodności, okazją do wsłuchania się w inny język i uświadomienia sobie jego znaczenia oraz roli w życiu lokalnej społeczności.

Literatura jest formą sztuki z rysem zarówno osobistym, jak i uniwersalnym. Może być bezpieczną ścieżką, na której w poszukiwaniu tego, co łączy, spotykają się osoby wywodzące się z różnych kultur.

UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY:

Jako że jest to wydarzenie z pogranicza sztuki i literatury, osoba prowadząca powinna być kreatywna – jej rolą jest zarządzanie spotkaniem i moderowanie rozmowy. Kluczową umiejętnością jest w tym przypadku komunikatywność i wysoka empatia.

METODY I FORMY PRACY:

- * prezentacja,
- * dyskusja w dużych grupach (powyżej 6 osób)

MATERIAŁY INFORMACYJNE:

Przygotuj kopie wybranego tekstu – dzięki temu uczestnicy będą mogli podążać za treścią i wychwycić różnicę pomiędzy tekstem pisany a słowem mówionym (opcją jest wyświetlenie tekstu na ekranie).

DODATKOWE ŹRÓDŁA:

Możesz zorganizować tego typu wydarzenie np. jako formę obchodów Europejskiego Dnia Języków – 26 września – lub w tygodniu go poprzedzającym albo kolejnym.

Dowiedz się więcej: https://ec.europa.eu/education/initiatives/languages-day_en

Spotkanie można także zorganizować podczas festiwalu literackiego. Za przykład mogą posłużyć łotewskie Dni Poezji: <https://dzejasdienas.lv/en/main/>

PRZYKŁADOWY PROGRAM 90-MINUTOWEGO WARSZTATU

Czas	Nazwa aktywności
5 min	Powitanie uczestników, przedstawienie osoby prowadzącej, podstawowe informacje na temat warsztatu.
10 min	<p>Przełamywacz lodów/spotkanie</p> <p>Powitanie się poprzez „cześć” w języku ojczystym (jeśli mamy grupę wielojęzyczną), przedstawienie się po imieniu i wypowiedzenie tytułu ulubionej książki (można określić gatunek literacki wybrany na spotkanie).</p>
	<p>Przygotowania do warsztatu</p> <p>Zorganizuj wydarzenie lub serię wydarzeń, które koncentrowałyby się wokół wybranej kultury z perspektywy literackiej. Osoby prezentujące daną kulturę, jej reprezentanci, powinny wybrać określony gatunek literacki – może to być poezja, proza, pieśni, bajki ludowe, anegdoty etc. odczytane/wyrecytowane/zaśpiewane z oryginalnym języku.</p> <p>Jeśli znasz lokalnego autora/autorkę, który tworzy w języku rodzimym, zorganizuj wydarzenie z jego/jej udziałem.</p> <p>Reprezentatów danej kultury poszukaj natomiast poprzez stowarzyszenia, amatorskie grupy artystyczne – zaprosz ich do współtworzenia wydarzenia.</p> <p>Osoby przyzwyczajone do występów publicznych zazwyczaj chętnie zgadzają się na udział w tego typu spotkaniach.</p> <p>Przed wydarzeniem upewnij się, że została przygotowana wystarczająca liczba tekstów (lub piosenek). Opracuj scenariusz spotkania, tak aby każdy miał jasność, co się będzie działo po kolei i co warto przygotować (teksty, tłumaczenia, historie, opowieści).</p> <p>Jeśli to możliwe, skseruj teksty dla każdego uczestnika spotkania.</p> <p>Zapoznaj uczestników z tematem spotkania i osobami występującymi.</p> <p>Oddaj scenę osobom występującym.</p> <p>Po każdym występie/odczytanie zapytaj uczestników, czy wszystko było dla nich jasne. Czy ktoś był w stanie zrozumieć chociaż fragment tekstu?</p>

70 min	<p>Następnie poproś o przetłumaczenie/wytłumaczenie tekstu i zaprezentowanie idei, jaka za nim stoi.</p> <p>Czy jest jakaś historia związana z autorem tekstu lub kontekstem jego twórczości?</p> <p>Zapytaj uczestników, czy znają podobne teksty/pieśni wywodzące się z ich własnej kultury.</p> <p>Porozmawiajcie nt. często powtarzających się w różnych kulturach motywów sztuki i literatury (jeśli wydarzenie jest np. poświęcone poczuciu humoru, zapytaj: z czego śmieją się ludzie na całym świecie?).</p>
5 min	Podsumuj wydarzenie i podziękuj uczestnikom.

WIELOKULTUROWY STORYTELLING: SPOSOBY WYRAŻANIA TOŻSAMOŚCI KULTUROWEJ POPRZEZ OPowieści RODZINNE

Autorka: Alma Maseviciene

Opiekunka obszaru „Wielokulturowość”: Lena Rogowska

UCZESTNICY:

Dorośli i młodzież: członkowie lokalnej społeczności wywodzący się z różnych kultur, grup etnicznych lub rasowych.

W zależności od charakteru społeczności na spotkanie możesz zaprosić zarówno mężczyzn, jak i kobiety, jak i przedstawicieli tylko jednej płci, osoby z różnych grup wiekowych albo w podobnym wieku. Wskazane jest, aby uczestnicy choć trochę się znali, kojarzyli. Wszyscy w grupie powinni dawać innym prawo do manifestowania swojej odrębności i oczekiwać tego samego prawa dla siebie oraz rozumieć, że za fasadą różnych zachowań kryją się odmienne, ale akceptowalne poglądy na świat.

OPIS WARSZTATU:

Wielokulturowy storytelling ma za zadanie zintegrować społeczność osób o różnym pochodzeniu. Opowiadanie historii pozwala im się poznać lepiej.

CELE:

Storytelling to kreatywny sposób na opowiadanie historii w sposób angażujący słuchaczy poprzez tworzenie harmonijnego przejścia pomiędzy faktami a emocjami.

Osoba opowiadająca powinna dążyć do wzbudzenia w słuchaczach emocji poprzez umiejętne opowiadanie sekwencji zdarzeń.

Dzięki opowieści słuchacze:

- * lepiej poznają swoich sąsiadów;
- * zapoznają się z różnymi tradycjami i wartościami;
- * mają szansę spojrzeć na rzeczywistość z innej perspektywy;
- * lepiej rozumieją swoją własną kulturę, miejsce, z którego się wywodzą;
- * znajdują nowe sposoby na wyrażenie siebie.

UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY:

Praca ze społecznością wielokulturową wymaga otwartości i dużej wrażliwości na wartości istotne dla osoby wywodzącej się z innej kultury, a także sporej wiedzy (jeśli jesteś zainteresowany/-a tym tematem, sięgnij do materiału Kompetencje multikulturowe).

Bibliotekarze prowadzący zajęcia powinni:

- * potrafić prowadzić wywiady – trzeba wziąć pod uwagę, że omawiana aktywność jest skierowana do społeczności wielokulturowej, a język, którym się posługujesz, nie będzie dla wszystkich językiem ojczystym. Konieczne jest więc mówienie w odpowiednio wolnym tempie, unikanie złożonych struktur, terminów i wyrażeń slangowych.
- * umieć ocenić kontekst kulturowy – dzięki dogłębnej wiedzy na temat lokalnej społeczności można znaleźć unikamy tematów kontrowersyjnych, trudnych.
- * być wrażliwi na kwestie innych kultur – unikać stereotypizowania; zawsze się zastanawiać, jak odebrane będą ich żarty; spokojnie reagować na różne (czasami stresujące) sytuacje i wyrażać myśli, odpowiednio dobierając słowa, starając się nikogo nie urazić;
- * posiadać umiejętności w zakresie edukacji społeczności.

Przed organizacją tego typu wydarzenia bibliotekarz/bibliotekarka powinni się skontaktować z przedstawicielami lokalnej społeczności, którzy mogliby i chcieli porozmawiać na ten temat. Zazwyczaj opowieść zaczynają 3-4 osoby, jednak już podczas wydarzenia zdarza się, że wypowiedzieć chce się więcej uczestników. Zachętą do tego typu aktywności może być opowieść osoby prowadzącej.

METODY I FORMY PRACY:

- * dyskusja w małych grupach (do 3-4 osób),
- * dyskusja w dużych grupach (powyżej 6 osób).

POTRZEBNE MATERIAŁY:

Upewnij się, że miejsce, w którym organizujesz spotkanie, jest bezpieczne, przyjazne, tak aby każdy uczestnik czuł się w nim komfortowo.

MATERIAŁY INFORMACYJNE (DLA UCZESTNIKÓW):

Wszyscy uczestnicy spotkania powinni zostać poproszeni o przyniesienie z sobą czegoś, co będzie związane z ich historią rodzinną.

A Changemaker's Guide to Storytelling: <https://www.changemakers.com/storytelling>

A Changemaker's Eight-Step Guide to Storytelling: How to Engage Heads, Hearts and Hands to Drive Change:

http://www.changemakers.com/sites/default/files/a_changemakers_guide_to_storytelling_12_10_13.pdf

DODATKOWE ŹRÓDŁA:

Przykład wielokulturowego storytellingu: <https://youtu.be/-gynQwaBJxk>

Mapping our Identities Through Personal Narrative / Diana Moreno:

https://www.youtube.com/watch?v=-Uqy_pZxtlY

Storytelling as a vehicle for self-awareness: Establishing a foundation for intercultural competency development / C. Andenoro, Adrian B. Popa, Caitlin G. Bletscher, Joseph Albert:

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jls.21239/epdf>

Warto też skorzystać z materiałów niniejszego projektu, takich jak: Lokalna diagnoza wielokulturowe czy Organizacja udanych spotkań – wskazówki.

CZYNNIKI RYZYKA I WSKAZÓWKI, JAK UNIKNĄĆ PRZESZKÓD:

Uczestnicy spotkania mogą czuć opór przed dzieleniem się osobistymi historiami z wielu powodów, takich jak bariera językowa, obawa przed wystąpieniami publicznymi czy inne osobiste kwestie. Z drugiej strony w grupie mogą się znaleźć osoby, które ją zdominują.

PRZYKŁADOWY PROGRAM 90-MINUTOWEGO WARSZTATU

Czas	Nazwa aktywności
10 min	Powitanie uczestników: Przedstawienie się osoby prowadzącej, udzielenie podstawowych informacji nt. warsztatu.
10 min	Przełamywacz lodów: imienny krąg Forma rozgrzewki, która pomoże w stworzeniu przyjaznej atmosfery i zrelaksowaniu się przed warsztatem. Uczestnicy stoją lub siedzą w kręgu. 1. Jeden po drugim przedstawiają się z imienia i w 3-5 słowach opisują własną osobę oraz to, co lubią. W tej zabawie chodzi o używanie wyłącznie pojedynczych słów, nie zdań. 2. Jeden uczestnik wskazuje innego i wymienia jego imię oraz słowa, których osoba wskazana użyła przy opisywaniu się. Następnie dwójka zamienia się miejscami. Zabawa trwa dopóty, dopóki każdy zmieni miejsce.
60 min	Czas aktywności: <i>Różne sposoby na wyrażenie tożsamości kulturowej poprzez historie rodzinne.</i> 1. Zapoznaj grupę z główną z aktywnością spotkania. Poproś o zastanowienie się nad poniższymi pytaniami: <ul style="list-style-type: none"> * Czy historia rodzinna jest dla Ciebie ważna? Dlaczego? * Czy wiedza nt. Twojej rodziny pozwala Ci na lepsze zrozumienie, kim jesteś? * Czy jest dla Ciebie istotne zachowanie własnej tożsamości

	<p style="text-align: center;">kulturowej? Jak to zrobić?</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Możesz zapisać pytania na flipcharcie. Poproś uczestników o myślenie nad pytaniami aż do końca spotkania. 3. Poproś uczestników, którzy czują się gotowi do tego zadania, o opowiadanie o przedmiocie, który z sobą przynieśli (powinien być on związany z ich historią rodzinną). 4. Zapytaj, czy na sali są osoby, które chciałyby się podzielić swoją historią. Jeśli tak, pozwól im to zrobić. 5. Czas na krótkie pytania w kierunku osoby opowiadającej. 6. Podziel grupę na mniejsze. Przypomnij wszystkim o zadanych wcześniej pytaniach: <ul style="list-style-type: none"> * Czy historia rodzinna jest dla Ciebie ważna? Dlaczego? * Czy wiedza nt. Twojej rodziny pozwala Ci na lepsze zrozumienie tego, kim jesteś? * Czy jest dla Ciebie istotne zachowanie własnej tożsamości kulturowej? Jak to zrobić? <p>Poproś grupy o przygotowanie zwięzłych odpowiedzi i przedyskutowanie, jak warsztat wpłynął na ich myślenie o tożsamości kulturowej.</p> 7. Poproś o podsumowanie przedstawiciela każdej grupy, po czym spróbuj opowiedzieć o najważniejszych kwestiach, jakie się podczas spotkania pojawiły. 8. Podkreśl, że uczenie się innej kultury może poszerzyć zrozumienie naszego własnego kręgu kulturowego, a także stworzyć pole dla naszej osobistej ekspresji.
10 minut	<p>Sesja zamykająca</p> <p>Podsumowanie, wnioski, refleksje</p>

BAJKI

Autorka, opiekunka obszaru „Wielokulturowość”: Lena Rogowska

UCZESTNICZY:

Ponieważ scenariusz skupia się na tematach związanych z wychowywaniem dzieci, jest prawdopodobne, że jeśli osoby nowoprzybyłe pochodzą z kultury patriarchalnej lub tradycyjnej - kobiety będą chętniej w nim uczestniczyć.

OPIS WARSZTATU:

Scenariusz warsztatu – poprzez opowiadanie bajek z różnych kultur – wprowadza w temat wychowywania dzieci. Może być wprowadzeniem do cyklu warsztatów poświęconych wychowaniu dzieci.

CELE:

Osoby uczestniczące:

- * spotykają się, zintegrują,
- * poznają kilka pierwszych kodów kulturowych,
- * dowiedzą się więcej o lokalnych wartościach związanych z wychowywaniem dzieci.

UMIEJĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY:

Osoba prowadząca warsztat powinna:

- * znać język, w którym komunikuje się grupa lub współprowadzić warsztat z tłumaczem,
- * być otwarta na komunikację międzykulturową,
- * mieć wrażliwość i elastyczność wielokulturową.

METODY I FORMY PRACY:

- * Wykład,
- * Dyskusja w małej grupie (do 5 osób),
- * Dyskusja w dużej grupie (6+ osób).

POMOCE EDUKACYJNE I NIEZBĘDNE MATERIAŁY:

3 rodzaje postaci wyciętych z papieru – bohaterów bajek (z opowieści, które chcesz zaprezentować), skopiowanych tyle razy ile jest osób uczestniczących.

DODATKOWE ZASOBY, LINKI, MATERIAŁY EDUKACYJNE, POLECANA LITERATURA ITP.

Jedną z najbardziej bolesnych konsekwencji imigracji jest pogorszenie stosunków między rodzicami a dziećmi. Wielu rodziców nie jest w stanie przygotować swoich dzieci do życia w społeczeństwie, którego języka i obyczajów nie znają. Dzieci żyją w kilku, wewnętrznie sprzecznych światach: w domu, w szkole i na ulicy. Normy obowiązujące w domu są często inne niż te obowiązujące w szkole. Często powoduje to konflikt. Ten scenariusz może być wstępem do cyklu warsztatów poświęconych

wychowaniu dzieci.

Może być również wykorzystany jako wstęp do warsztatów storytellingowych, w których dorośli uczestnicy czytają lub opowiadają historie dzieciom lub innym dorosłym. Opowiadanie historii może być dwujęzyczne. I może być podstawą do przygotowania wielokulturowej książki z opowieściami.

Więcej o konsekwencjach migracji możesz przeczytać w książce Paula Scheffera „Druga ojczyzna. Imigranci w społeczeństwie otwartym”.

CZYNNIKI RYZYKA I WSKAZÓWKI, JAK UNIKNĄĆ PRZESZKÓD:

Wychowywanie dzieci to bardzo ważny temat dla migrujących rodzin. Często doświadczają braku wsparcia (ponieważ opuścili swoich przyjaciół i rodzinę). Mogą również czuć się zagubieni w nowym kraju, nie wiedzieć, jak łączyć reguły wychowania dzieci, które znają z kraju pochodzenia z wymogami nowego kraju. Mogą czuć sprzeczność nowych i starych wartości.

PLAN WARSZTATU:

Czas	Nazwa aktywności	Potrzebne materiały
5 min	Powitanie osób uczestniczących Powiedz kilka słów o tym, dlaczego się spotykacie. Upewnij się, że osoby cię rozumieją. Przypomnij wszystkim, jak długo potrwa spotkanie i jaki jest jego cel. Zapytaj osoby uczestniczące, czy mają pytania.	Prezentacja multimedialna z podstawowymi informacjami o przedmiocie warsztatu.
15 min	Integracja Jeśli grupa się nie zna, poproś wszystkich, aby	Slajdy, kartki post-it, małe pudełko.

	<p>powiedzieli:</p> <p>Jak mają na imię?</p> <p>Skąd pochodzą?</p> <p>Jaka była ich ulubiona postać z bajki z dzieciństwa i dlaczego była ulubiona?</p> <p>Jeśli grupa się zna (i ty znasz się z grupą), zapytaj tylko o postać.</p> <p>Opowiedz też o swojej ulubionej postaci, następnie podsumuj wypowiedzi.</p>	
60 min	<p>Opowieści</p> <p>Zaproś osoby uczestniczące do pracy w mniejszych grupach (3-5 osób). Podziel je prosząc, aby wylosowały z pudełka papierową figurkę.</p> <p>Następnie każda osoba w grupie opowiada ulubioną bajkę z dzieciństwa. (10 ')</p> <p>Gdy wszyscy opowiedzieli swoją historię, zapytaj jakie są ich wrażenia po tym ćwiczeniu.</p> <p>Jak to było przypomnieć sobie starą bajkę?</p> <p>Czy bajki, które usłyszeli, mają ze sobą coś wspólnego?</p> <p>Czy kończą się jakimś morałem?</p> <p>Czy uważają, że ta bajka miała jakiś wpływ na ich życie?</p> <p>Czego można się nauczyć z bajek?</p> <p>Zapytaj ich, czy opowiadają swoim dzieciom bajki. Jeśli tak - jakie? Zainicjuj spontaniczną dyskusję.</p>	3 rodzaje postaci wyciętych z papieru – bohaterów bajek skopiowanych tyle razy, ile jest osób uczestniczących.

	<p>Następnie podsumuj rozmowę wskazując na najważniejsze rzeczy. (15 ')</p> <p>Następnie opowiedz osobom uczestniczącym trzy krótkie bajki. Wybierz takie, które są unikalne dla twojego kraju, lub twojej kultury, i które wszyscy żyjący tam od urodzenia mogą z łatwością rozpoznać. Możesz także obejrzeć krótki fragment filmu z wybraną bajką lub pokazać książki z obrazkami. (15 ')</p> <p>Porozmawiaj o bajkach z grupą.</p> <p>Co im się podobało?</p> <p>Co im się nie podobało?</p> <p>Czy znajdują jakieś podobieństwa do bajek które znają?</p> <p>Zapytaj osoby uczestniczące o wychowanie dzieci w nowym kraju. Co jest trudne? Czy mają wątpliwości i dylematy? Jak sobie z nimi radzą?</p> <p>(20 ')</p>	
10 min	<p>Poproś osoby uczestniczące, aby napisały po jednym pytaniu (związany z bajkami, dzieciństwem, wychowywaniem dzieci itd.), które pojawiło im się w głowie po warsztatach, i aby umieściły te pytania w torbie.</p> <p>Jeśli ktoś chce zadać swoje pytanie - może to zrobić. Powiedz, że pytania, które piszą, zostaną wykorzystane do przygotowania kolejnych spotkań.</p> <p>Zakończenie</p>	Torba

	<p>Poproś osoby uczestniczące, aby powiedziały jedno zdanie opisujące to, co było dla nich najważniejsze podczas warsztatów.</p>	
--	--	--

CO WIDZISZ NA OBRAZKU?

autorka scenariusza, opiekunka obszaru wielokulturowość: Lena Rogowska

UCZESTNICZY

Warsztat ten może być skierowany zarówno do dzieci, jak i do dorosłych, czy seniorów. Może w nim wziąć udział od 6 do nawet kilkuset osób.

STRESZCZENIE

Podczas warsztatu wykonywane jest proste ćwiczenie – jego celem jest pokazanie uczestnikom, jak działa ludzki mózg i dlaczego tak często posługujemy się stereotypami.

UMIĘTNOŚCI, KOMPETENCJE, POSTAWY

Osoba prowadząca warsztat powinna mieć podstawową wiedzę nt. stereotypów i uprzedzeń oraz wielokulturowości.

STYLE PREZENTACJI

- × Wykład
- × Prezentacja wizualna
- × Dyskusja w dużej grupie (powyżej 6 osób)

POTRZEBNE MATERIAŁY I ZASOBY

- × 3 wydrukowane rysunki, możesz je ściągnąć z tego adresu:
<http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0022614#>
- × kartki do rysowania
- × kredki/ołówki

zobacz
/ pobierz

[Zobacz i pobierz](#)

DODATKOWE ŹRÓDŁA, NP. DEFINICJE, LINKI DO STRON WWW,
MATERIAŁY EDUKACYJNE ZWIĄZANE Z PROJEKTEM (DLA BIBLIOTEKARZY)

- × *Relacje mniejszość – większość* znajdziesz tu definicje stereotypów i uprzedzeń
- × *Mechanizmy zmiany* materiał ten poszerzy twoją wiedzę nt. stereotypów i uprzedzeń;

15 MINUT

Rysunki

Poproś osoby uczestniczące, aby usiadły w dwóch równoległych rzędach plecami do siebie. W każdym rzędzie powinna siedzieć zbliżona lub taka sama liczba osób. Poinformuj grupę, że zadanie będzie związane z rysowaniem, a następnie wręcz każdemu kartkę i kredkę.

Powiedz grupie, że za chwilę pokażesz wszystkim rysunek, a zadanie będzie polegało na narysowaniu tego, co się na nim widzi. Poinformuj, że każdy rząd zobaczy rysunek oddzielnie. Ważne jest, żeby podczas rysowania nikt nie ściągał.

Pokaż obrazek (mysz) pierwszemu rzędowi, a drugi obrazek (człowieka) pokaż drugiemu rzędowi.

Zadbaj o to, żeby osoby zasiadające w rzędach nie widziały obrazka drugiej grupy.

Kiedy wszyscy skończą rysowanie, poproś uczestników o położenie rysunków na podłodze, tak aby nikt nie mógł zobaczyć, co narysowali.

Poproś wszystkich o przestawienie krzeseł, tak aby osoby siedzące w rzędach usiadły tym razem twarzami do siebie (ustawienie w rzędach powinno zostać zachowane)

Kolejne zadanie też będzie polegać na rysowaniu – zostanie jednak wprowadzona jedna zmiana – tym razem będzie można ściągać.

Zaprezentuj trzeci rysunek (człowieka-mysz).

Kiedy wszyscy skończą, poproś o porównanie rysunków.

Zadaj następujące pytania:

- × Co widzieliście na obrazku?
- × Kto zobaczył mysz?
- × Kto zobaczył człowieka?
- × Co było na obrazku?
- × Co się stało? Dlaczego jedna grupa zobaczyła mysz, a druga człowieka? Jak można to wyjaśnić?

Daj osobom uczestniczącym czas na kilkuminutową dyskusję. Następnie zapytaj: Jak wiele obrazków zostało pokazanych? Pozwól uczestnikom zgadywać – potem pokaż wszystkie trzy obrazki.

Zapytaj, czy ten mechanizm coś im przypomina? Czy mogą go odnieść do własnego doświadczenia?

Opowiedz o tym, jak działa ludzki mózg i dlaczego nie zawsze widzimy to, co nam się wydaje.

Dlaczego niektórzy z was widzieli człowieka, a inni mysz?

- × trzy wydrukowane rysunki
- × kartki papieru
- × kredki/ołówki

UKRYTE ZNACZENIE

Autorki: Silje Groetan Torp, Lena Rogowska

Opiekunka obszaru „Kreatywność”: Lena Rogowska

UCZESTNICY:

Dorośli i młodzież należący do lokalnej społeczności, osoby pochodzące z różnych kultur i grup etnicznych, posługujące się różnymi językami.

OPIS WARSZTATU:

Warsztat może być zorganizowany jako uzupełnienie bibliotecznych aktywności międzykulturowych lub kursów językowych. Kiedy uczysz się języka i nasiąkasz nową kulturą, jednym z największych wyzwań jest odczytanie ukrytych znaczeń stojących za przekazem ustnym i wiedza, jak się w ich kontekście zachować.

Osoby uczestniczące warsztatu zwiększą świadomość dotyczącą subtelności obecnych w języku i kulturze. Dowiedzą się także, jak wpływają one na komunikację między osobami nowo przybyłymi a grupą dobrze władającą miejscowym językiem.

CELE:

Osoby uczestniczące:

- * będą bardziej świadome tego, jak wiele nieporozumień mogą powodować niuanse językowe i jak silną stanowią barierę dla integracji oraz włączania.

METODY I FORMY PRACY:

- * Wykład,
- * Dyskusja w małych grupach (do 5 osób),
- * Dyskusja w dużych grupach (powyżej 6 osób).

POMOCE EDUKACYJNE I NIEZBĘDNE MATERIAŁY:

- * Obrazki przedstawiające różne symbole – kształty, rośliny, zwierzęta, obiekty (np. biała róża, żółty tulipan, serce, królik, lew, żyrafa, trójkąt, małpa, okrąg),
- * Długopisy i karteczki post-it (albo małe kartki papieru),
- * Kawa, herbata lub woda. Opcjonalnie herbatniki albo owoce.

RYZYKO I POTENCJALNE BARIERY:

Problemem może się okazać pasywna postawa niektórych osób uczestniczących i brak chęci do brania udziału w dyskusji. Spróbuj znaleźć sposoby na zaangażowanie wszystkich. Zadawaj pytania i staraj się udzielać wskazówek osobom pracującym w parach.

Problematyczne mogą być także bariery językowe i kulturowe. Obserwuj uważnie osoby uczestniczące i staraj się reagować na problemy oraz pomagać w ich rozwiązaniu.

DODATKOWE ZASOBY, LINKI, MATERIAŁY EDUKACYJNE, POLECANA LITERATURA ITP.

Znaczenie dosłowne i przenośne/ukryte:

Kiedy uczysz się języka i nasiąkasz nową kulturą, jednym z największych wyzwań jest odkrycie

ukrytych znaczeń stojących za przekazem ustnym i tego, jak się w ich kontekście zachować. Przykładem może być angielskie „Co słyhać?” (How do you do?). Intencją osoby zadającej to pytanie nie jest tak naprawdę dowiedzenie się, jak się osoba pytana czuje. To rodzaj pozdrowienia. Osoba pytająca oczekuje pytania: How do you do?, a nie rozbudowanej odpowiedzi z opisem samopoczucia osoby pytanej. Jeśli angielski nie jest dla ciebie językiem rodzimym, prawdopodobnie zdarzyło ci się na pytanie: How do you do?, odpowiedzieć nie tak, jak tego oczekiwano, i czuć się z tego powodu niezręcznie.

W różnych językach i kulturach występują słowa i wyrażenia, których znaczenie dosłowne różni się od ukrytego. Dla imigrantów i innych osób nowo przybyłych często oznacza to wiele lat, zanim zrozumieją wszystkie osobliwości występujące w języku i kulturze kraju, w którym przyszło im zamieszkać. Posługiwanie się językiem na poziomie komunikatywnym może nie być wystarczające, ponieważ znaczenie słów zmienia się w zależności od kontekstu sytuacyjnego, regionu i społeczności. Wspomniane: How do you do?, jest np. używane w Stanach Zjednoczonych rzadko, mimo że dla Amerykanów angielski jest językiem rodzimym.

Konotacje

Znaczenie słowa może zależeć od kontekstu i mieć różne konotacje. Konotacja jest „dorozumianym” znaczeniem słowa – skojarzeniem kulturowym lub emocjonalnym, które dodaje się do znaczenia dosłownego. Podobnie jak to jest w przypadku dosłownego i przenośnego znaczenia, obcokrajowcom może być trudno zrozumieć słowa o różnych konotacjach. Przykładem takiego słowa jest np. wieprz, które oznacza zarówno zwierzę, ale może też być pejoratywnym określeniem otyłej osoby.

PLAN WARSZTATU

Czas	Nazwa aktywności	Potrzebne materiały

10 min	<p>Zaproś osoby do kręgu, lub usiądźcie wokół stołu.</p> <p>Powitaj wszystkich.</p> <p>Zaprezentuj ideę warsztatu, poinformuj osoby uczestniczące, ile będzie trwał i czego dotyczył.</p>	<p>Prezentacja multimedialna z podstawowymi informacjami o przedmiocie warsztatu.</p>
--------	---	---

10 min	<p>Rozgrzewka</p> <p>Jeśli osoby uczestniczące się nie znają, każdy powinien się przedstawić – powiedzieć swoje imię oraz podać kraj pochodzenia.</p> <p>Następnie poproś osoby uczestniczących o podanie ich ulubionych kolorów – gdyby mogli być kolorem, jaki by wybrali i dlaczego?</p> <p>Jeśli pytanie okaże się zbyt trudne, możesz rozpocząć następująco, np.: <i>Jeśli ja byłabym kolorem, byłabym pomarańczowym, bo pomarańczowy to kolor nadziei, a nadzieja jest dla mnie niezwykle ważna. Zawsze mam nadzieję, że będzie lepiej.</i></p> <p>To ćwiczenie pomaga osobom uczestniczącym lepiej się poznać nawzajem i wprowadza w temat spotkania. Kiedy już wszyscy się zaprezentują, podsumuj tę część. Powiedz o tym, co było wspólne i o różnicach w postrzeganiu kolorów. Możesz wspomnieć, że w różnych tym samym kolorom nadaje się inne znaczenia.</p>	<p>slajdy, kartki post-it, małe pudełko,</p>
--------	--	--

60 min	<p>Rozłóż na podłodze obrazki z różnymi symbolami.</p> <p>Poproś osoby uczestniczące o przyklejenie do nich karteczek post-it z opisami, co dany przedmiot/kształt etc. dla nich symbolizuje.</p> <p><i>Przykłady: serce – miłość; lis – przebiegły etc.</i></p> <p>Spójrz na skojarzenia. Czy są podobne, czy jednak widać różnice? Od czego zależy ich znaczenie?</p> <p>Przedstaw koncepcję dosłownego i przenośnego/ukrytego znaczenia oraz konotacji.</p> <p>Możesz się odwołać do przykładu: „How do you do?”, albo innych konotacji, np. dotyczących słowa „wieprz”.</p> <p>Poproś osoby uczestniczące o dobranie się w pary.</p> <p>Rozdaj długopisy i karteczki post-it.</p> <p>Podczas pracy w parach osoby mają za zadanie opracować przykłady słów z języka polskiego (lub innych języków, którymi posługują się osoby uczestniczące) mających dosłowne i przenośne znaczenia oraz wskazać konotacje. Zapisz przykłady na karteczkach.</p> <p>Pary kolejno prezentują swoje spostrzeżenia całej grupie. Kartki z zapiskami zostają zebrane i przymocowane do tablicy (lub w miejscu widocznym dla wszystkich).</p> <p>Przedyskutuj, jakie niedomówienia i nieporozumienia mogą wywołać zgromadzone przykłady. Jak możemy temu zapobiegać? Jak sprawić, żeby osoby nierozumiejące intencji rozmówcy poczuły się lepiej?</p> <p>Podsumuj dyskusję.</p>	
--------	---	--

10 min	<p>Porozmawiajcie w grupie nt. tego, czego się podczas warsztatu nauczyliście.</p> <p>Na zakończenie zapytaj osoby uczestniczące o uczestnictwo w warsztacie (np. co było dla nich najbardziej zaskakujące, interesujące lub co okazało się nowością).</p>	
--------	--	--